

BÉTSI MAGYAR KURIR.

Nr. Indult: Kedden, Augustus' 26-dikán, 1834.

17.

ÉJSZ. AMERIKAI EGYES. STÁTUSOK.

Nevyorkból Jul. 17 ről jelentik, hogy azon Ország Finantzialis nehézségei bévégződtek. Az Európából történt arany, és ezüst szállítások hihetőleg nagyon siettették a' dolgot, 's felnyitották a' Bank-igazgatók szeméit, úgy, hogy már most a' kereskedést magok is könnyebbítik, a' mit akkoráig nem tettek, abban a' reménységben, hogy úgy a' Kormánynak majd árthatnak: Nevyork néhány napokig szörnyű jelenéseknek nézőpiartza volt: 24 kén a' tsendesség helyreállott. Úgy látszik, azok ellen támadt a' zenebona, kik ez egyesült Státusokban, a' rabszolgaságot akarják eltörölni. A' következő levél közelébbről megvilágosítja a' dolgot. „A' mitől sokáig feltünk, végre csak ugyan bételyesedett. Városunkat 5 egész óráig, dühös pórnép ostromolta, melly mindenféle romlást hagyott maga után. A' városi örségnek, és katonaságnak igyekezetei hiában voltak: elegen voltak ugyan szolgálton, de a' nép annyira meg volt győződve a' felől, hogy a' katonák nem mernek tüzelni, a' Város igazgatója jelenléte, és parantsolatja nélkül, hogy inkább nevetett, mint megijjedt fenyegetéseken. Legelőbb is Levis Tappannak háza felé fordult, azt, otthon nem lévén familiája, bétörte, a' bútorokat az útszára szórta, 's elégette, vagy ösvediribolta. Tappan Ur az által tette magát gyűlöletessé, hogy a' Negeereknek egyenlő just kívánt a' fejérékével. A' többi házi bútor között, éppen Washingtonnak egy szobrát akar-

ták elégetni, a' midőn a' nép reáesmervén, sértetlenül hagyá tiszteletből a' Haza Attyának képét, 's azt egy szomszéd házba vitte. Egy Néger, kinek háza megtámadtatott, vitézül védelmezte magát pistolyával, 's szerentsétlenségre, egy ártatlant is veszedelmesen megsértett. Tsak késő estve tsillapíthatta le a' Politzia a' dühös népet. Hasonló történeteket beszélnek Nevarkról, és Norvichról is. Ez utóbbi helyen, egy pap, a' ki az Emancipatzió részire prédikált, székeből lerántatott, 's a' városból kidoboltatott.

O R O S Z O R S Z Á G.

Ő Felsége egy Ukas által a' nevelés módját határozta el, melly szerint, ezentúl minden személyek, kik Oroszországban, a' magános nevelésre adják magokat, 3 rendre osztatnak, úgymint: Nevelőkre, Tanítókra, és Tanítónékre. Szükséges, hogy a' Keresztény vallásnak valamelyik ágazatjához tartozzanak, továbbá, hogy a' köz vizsgálatot kiállották legyen, orosz Jobbágyok legyenek, és az illető Tisztviselőségtől a' nevelésre engedelmet kaptak legyen. Minden ilyen tanítók és nevelők a' Miniszterium törvényhatósága alatt lesznek, és különös Uniformist fognak viselni. Azok, kik, 10 esztendeig, kötelességeket híven telyesítették, — Elöljáróiknak Felírásokra, a' nevelők arany, a' tanítók pedig ezüst medáliát fognak kapni jutalmul. Ha 15—25 esztendeig híven szolgálnak, minden születés külömbség nélkül, — alsóbb rendekre (Orden) számot tart-

hatnak: a' ki pedig 35 esztendeig szolgálta fedhetetlenül, az V l a d i m i r rendjével jutalmaztatik meg. Elélemedett, vagy gyógyíthatatlan nevelők, vagy tanítók, ha tulajdon jószágot nem bírnak, halálig való segedelmet kapnak egy különös Fundusból: ha meghalnak, hátrahagyott árváik, a' Kormány költségén neveltetnek fel.

Jul. 11-kén T i o l a Városában, bizonyos M e d v e d e v nevű Kereskedőnek házában, tűz támadt, melly olly hirtelen tovább terjedt, hogy néhány óra múlva 9 templom, 670 ház, és minden faépületek, bótok, fabrikák, rakhelyek, porrá égtek. Ő Felsége a' Tsászár, a' szerentsélen elégetteket 100,000 a' Sz. Pétervári pályinkabérlők pedig egy egy rubellel segítették. Hasonló égés történt M o s k a u b a n is, a' hol 300 ház, lett láng prédájává. Itt a' kár több milliom rubelre betsültetik.

B E L G I U M.

A' Répviselők Kamarája Aug. 1 jén tartatott Ülésében, L e b e a u Ur, két törvényjavallatot terjesztett elő, azután így szólott: „Ügy hiszem Uraim! ezen két rendbeli javallat, utolsó hivatalos munkám leend. A' Király engedett kéresemnek, és méltóztatott elbocsátásmat, mellyet ma reggel N é k i e általadtam, kegyesen elfogadni. Igen sajnálom, hogy nem akaratomtól függő környülmények, meg nem engedik, elnökéllett szándékom okait a' Kamarával közleni: azomban reményem, el fogja hinni a' Kamara, hogy én, és a' belső Osztályban lévő társam, nem ok nélkül lépünk ki a' Cabinetból. Azt is merem állítani, hogy azon okokat, mellyek bennünket kilépésre birtak, a' parlamentalis vitatások közt fel nem találhatni. Reményem, kevés nap múlva olly férjfiúra ruháztatik hivatalom, a' ki nem különben, mint én, napjait

Belgium szerentséjének, és függetlenségének áldozza fel, 's addig is, noha minden hivatalos character nélkül, kötelességemet folytatom. Fájdalommal értettünk, mind ketten, némelly tzelzásokat kilépésünkre nézve: annyira mentek, hogy viseletünket nemtelen Comédia tzimmel illették. Uraim! Politikai pályánk minden helyezetében hibázhatunk ugyan, de soha sem felejtkezhettünk meg magunkról annyira, hogy az Ország színe előtt Comédiát jádzottunk volna. A' midőn a' körülmények — itt e' helyen ki nem jelenteni akaró hatalmának engednünk kellett, nagyon fájlalva hallottuk a' sértegetéseket, mellyeknek ki voltunk téve, de azért még sem tántorogtunk, valameddig a' Király bizodalma, és az Ország érdeke, hivatalunkban való maradásunkat megkívánták. Erre D u m o r t i e r szólott, 's noha a' kilépendő Miniszterről dítserettel említette, hogy valahányszor hibázott, hibáját még is mindenkor Patriotismus vezette, — szerettem volna mind a' mellett tudni, vallyon a' Miniszterium változásának nem a' Hollandi Kormánnyal kezdett alkudozások, vagy más külső politikai tett légyenek e' okai? L e b e a u Ur helyett R o g i e r Ur szólott, azt állítván, hogy a' Miniszterek kilépéseket, sem belső, sem külső Politika nem okozta légyen. Ezt M e r o d e Ur, a' külső dolgokra ügyelő Miniszter is erősítette: ha talán úgymond, külső Politikánkban esett volna változás, akkor azonnal magam is, kilépendő társaimhoz tsatlakoznék. Kevésbé szerentsés tehát, mint az elbocsátott Miniszterek, a' kik éppen azért tartatnak derekaknak, mivel kilépnek, (katzaj) kéntelen lesznek, ezután is magamat, a' tisztelt szónok tsípös kritikájának kitenni, új társaimmal együtt. Ezután az 1855-dik esztendőre való budget vétetett fel, melly szerént az ak-

kori kiadások 87 1/2 milliom frankra határoztattak.

Az új Miniszterek k. h. 5-kén átalvették hivataljokat. Egy Ujság szerint General Evain is, a' Hadi-Miniszter le szándékizik tenni hivatalát, 's nem lehetetlen, hogy Rogier U. lép helyébe.

A' Király és Királyné G. ent beérkeztek az ottani lakosoknak örömkialtásai között. Estve ki vólt a' város világosítva.

P O R T U G A L L I A.

A' Burkus Status Ujság egy — Jul. 22-kén költ levelet közöl Lisbonából. „Éppen most térek vissza Oportóból, és Douro szőlőhegyes környékéről. Mindenütt meglepedést találtam az újonnan felelevenedő bor kereskedés miatt, a' mit a' bortársaságnak eltörlése eszközlött. Az új Kormány tisztviselői helyöket elfoglalták, 's az új igazgatóság munkásságba lépett. Sok bajok van, a' Dom Miguel elosztatott seregéből minden segedelem nélkül visszatért, 's most rablásból és gyilkosságból élő katonákkal. Santarém és Leiriába állandó katonaság rendeltetett ezen bandák ellen. A' papságot illető kemény rendszabások, sokakat, kivált az alsó rendből, felháborítottak, és a' tizednek eltörlése, tsak a' kisebb birtokosokat, a' tulajdonképpen való parasztokat édesítette magához, de a' számosabb lakosokra nézve semmi befolyással sints. Az alsó rend átaljában engedelmes, annyival inkább, mivel a' hosszú polgári háború által kifárasztalott. Azt lehet mondani, hogy Dom Pedro nak győzedelme testvére felett, tiszta pártos győzedelemmé változott. A' meggyőzött fél közeledésének, 's megengesztelésnek semmi nyoma. A' mit tsak a' megbuktatott Kormány tselekedett vala, principiumból, erő nél-

kül valónak tekintetik, 's hogy valaki hivatalba lépjen, főképpen megkívántatik, hogy politikai gondolkozása miatt, Dom Miguel Kormánya alatt, a' tömlőtben sinlett, vagy legalább azon kívül, üldöztetett légyen. Ezen visszahatás (reactio) lelke annyira megy, hogy minap, egy forma szerénti Kormány Decretum által, egy Apátza Fejedelem aszszonynak választása megsemmisítettett, mivel ez, a' vólt Kormány kárhozatos principiumaihoz ragaszkodott. A' jelen Kormánynak az igaz, egy hamarjában, nints mitől tartania, de mivel egy hatalmas Oppositzió, alatomosan mindég munkálkodik, 's főképp, ha egykor Anglia, és Spanyol Ország, ezen Oppositziót pártolni fogják, akkor egészen másképpen leszsz a' dolog. Azt minden esetre érdemül lehet tulajdonítani a' Kormánynak, hogy takarékoságot, és rendet hozott bé a' Finantziába, melly Pompálnak halála ólta, mind a' mellett, hogy Braziliából sok arany folyt az Országba, még is mind inkább inkább zavarba jött, sőt utolsó időben már tsak nem orvosolhatatlannak tekintetett. Silva Carvalho Miniszter, ügyesen tudja vinni a' Finantziát. A' papíros pénznek beváltása sok jót ígér. Ugy látszik, a' Kormánynak, a' Római Szék ellen intézett háborúja megszűnt, a' mennyiben a' papság ellen semmi új rendszabás nem botsáttatott ki, kivéven a' Szentföldre kinevezett biztosság eltörlése. Az Érsekek, és Püspökök, Vicariusok által töltetnek bé. Az öszveülendő Cortesek első rendszabások leend, a' Papok jövedelmek meghatározása, kik a' tizednek eltörlése által tsak nem minden jövedelmeket elvesztették, és azért más oldalról kárpótoltatni fognak.

(Courier.) A' Szentföldre kinevezett biztosság eltörlését tárgyazó Decretum itt következik: „Fontolóra vé-

vén a' Szentföld General biztosságának eltörlése végett előmbe terjesztett okokat, a' mennyiben azon Biztosságtsak a' nép könnyűhívőségéből származott gyalázatos mód által él, 's a' mellyhamis, és az igaz Cath. Vallás kárára szolgáló szín alatt, nagy summákattsal ki, tzélerányosnak tartottam elhatározni: 1-ször A' Szentföld Generalbiztossága ezennel eltöröltetik, 's jószága, a' Státus Uradalmaihoz kaptsoztatik. 2 or A' biztosságnak töképenzét, a' közönséges kintstár veszi által. 3 or A' papi rend jelen állapotjának vizsgáló biztossága, a' General biztosság jószágát összeveírván, azt a' kintses Kamara elibe fogja terjeszteni. 4 er Minden ezekkel ellenkező törvények, és határozatok megsemmisítetnek. Költ Necesidades palotában Dec. 13 kán 1833. (Aláírás.) Dom Pedro Braganza i Hertzeg.

SPANYOL ORSZÁG.

(Gazette de France.) General Harrispe azt a' tanátsot adta Rodil Generalnak, közelítene a' Frantzia határszél felé, hogy onnan könnyebben munkálódhasson ellenségére. A' National ekképpen szól a' két seregnek újabb helyzetéről: „Rodil igen is, elért a' Frantzia határszélhez: Harrispe Generalnak kezet nyújthatott, de az ellenség elillantott: már csak egy húzás volt a' Schach játékban. Zumalacarreguy, Pamplona, és Vittoria közt, a' Rodil volt helyére rendelte el katonáit, 's a' Királyné seregei most a' Pyrenéusokat őrzik, hol hihetőleg sokáig békében maradhatnak. Vallyon Don Carlos maga hasznára fordítja e' a' mostani veszedelmet? vagy pedig elkezdi e' Madridba való diadalmas bemenetelét, a' mit barátjai olly régen jövendölnek? Harrispe General utolsó tudósításában jelenti, hogy

Rodilra többé nem lehet számot tartani: azomban nem hihetjük, hogy a' dolog annyira ment légyen.

(Monthly Magazin.) Zumalacarreguy a' Carlisták fejének rövid élet leírása ekképpen adatik elő.

Juan Zumalacarreguy egyike azoknak, kik a' rendfelforgatásakor, a' setétségből világosságra lépnek, valamelly nevezetes szerep jádzására. Ő 1820 ban kapitány volt a' gyalogoknál, 's a' Cortesek alkotmányához erőssen ragaszkodott. Az 1823 ki háborúkor egy sereg foglyot kísért Pamplonába, 's útközben egy Guerilla csoporttól megtámadtatott, a' midőn magát megadta, és Iratiba hurtzoltatott. Onnan elszökött, de Pamplonába érvén, ott ismét befogattatott, és árulás gyanúja miatt Haditörvény elibe idéztetett. Az ítélet hozatala előtt való napon, melly ítélet minden bizonnyal útilevel fogott volna lenni a' más világra, elszökött, 's ismét a' katonasághoz állván az ellenség-nél, Obersteri rangot nyert. 1831-ig Ferdinánd szolgálatjában volt mint jeles katona: de miután később a' Királyi szabadosok felöldoztattak, születése helyére Navarrába visszament. Ferdinand halálakor, a' Navarrai Vice Királynak Titoknoka volt a' Katonai dolgokban. Talán Isabella Királyné mellett nyilatkoztatta volna magát, ha a' hivatalban el nem mellőztetett volna, a' mi reánézve fájdalmas bényomást tön. Ezért fogott fegyvert Don Carlos mellett.“ (Gazette de France.) Zumalacarreguynak felelősege, mint mondják, Frantzia Országba való léptekor feltartóztatott, 's gyermekeivel együtt Bayonnéba vitetett, hol kemény őrizet alatt vagyon.

(Journal de Paris.) A' Procuradorok Kamarája, a' Felírásban azon helyet, mellyben sajtószabadság, és esküdtek törvényszéke kéretik, Marti-

nez de la Rosa, és Torreno Miniszterek javallatjokra, kihagyta.

Telegrafi tudósítás után, Don Carlos 12-kén Onnatét elhagyta, és El-Orrionak fordult. Vele van Zavala, és Zumalacareguy seregének egy része. 13-kán reggel Rodil, és Jaureguy Onnate felé indultak. Onnate kis város Guipuzcoaban, Mondragontól keletre két mértföld.

Most a' Carlisták mind kitakarodnak Navarrából, 's Biscaya felé nyomúlnak. Navarra e' szerint szabaddá lett, de a' hadak Istene másfelé fordította véres fáklyáját. Ha azomban az Insurgensek plánjok, a' mennyiben Biscayának fordultak, oda megy ki, hogy fegyvereket, és élelmeket megóvják, akkor talán az Oceanhoz lehet őket szorítani, és öszvetsapásra kényszeríteni, a' mit eddig ravaszúl ki tudtak kerülni.

(Indicateur de Bordeaux.) Rodil, Laurenzonban gyűjtötte öszve seregét, Zumalacareguy pedig Lecumberry alatt áll hadi erejével. A' Carlistai sereg előrsége Ventáig nyúlik: a' két ellenséges sereg szemközt áll, 's minden órában várják az öszvetsapást. A' kivándorlás még mindig tart. Jaureguy, kit Villafrancába általtettek, Tolosaba visszatért, miután amott örségül egy kis osztályt hagyott vólt.

T Ö R Ö K O R S Z Á G.

Smyrnában nyughatatlanság uralkodik, a' mire következő eset adott alkalmatosságot. Adanától Gazuig, és Taurustól, Haleben, és Damaskon keresztül Jeruzsalemig, az egész tért Ibrahim Basa ügyigazgatta 18,000 katona segedelmével, hogy mindegyik rész külön-külön ugyan azon Systema alatt vólt. Mind ezen népes-

ségek, mellyek ezelőtt telyes szabadsággal birtak, most egyszerre a' szolgaság jármába estek. — Libanon, Samaria, és Juda lakosai között, az első hónapokban legfelsőbb póltzra hágott a' nyughatatlanság. Legelőször Naplusban ütött ki, hol a' fiatalság katonaságra kényszerítettet, 's az Égyiptombelieknek veszteségek azt bizonyította, hogy olly kemény megtámadásra el nem voltak készülve. Azon hirre, hogy Samariában a' katona fogdosásra rendelt katonák levagdaltattak, 's elűzettek, Ibrahim egy lovas regimentet indított oda, mellyet ugyanott szerentséttlenség ért, úgy, hogy kéntelen vala Attyához segítségért folyamodni, a' ki Máj. 29-kén Alexandriából, Jaffába el is eveztetett egy regementel, egyszersmind Soliman Basának meghagyta, hogy Kairóból, 2 regementet a' Gazai pusztákra maséroztasson. Ezen erő öszvegyűjtését, Ibrahim Basának vesztesége okozta. Jun. 3-kán 8000 emberrel egész Jeruzsalemig haladt, hol katonái, nagy veszedelemben forogtak, mert a' hegyekbe szorítottván, egy egész Osztály megsemmisítettet, maga Ibrahim is tsak nehezen jutott Bethlehemén keresztül Jerusalembé, mellyet a' környékbéli Beduinok körülvettek, az alatt, míg mások számos csoportokban a' síkon rablottak, és pusztítottak. Egy regement Damaskból sietett elő, Nazarethben megtámadtatott, 's az Esdreloni síkon meggyőzöttetett, mielőtt a' Samaria hegyeket elérhette volna. Az Égyiptombelieknek veszteségek, e' több rendbeli hartzban 6000 főre tétetik. — Libanon már letsendesült. Ellenben több arabs népességek a' Jordanon innen, a' Samariabeliekhez kaptolták magokat. A' fegyverben lévőknek számok 20,000-re tétetik. Mehmed Ali Jun. 26-kán Alexandriából

kiindult, 20 szállító, és 6 linea hajóval, továbbá 6 fregattal, 6 Corvettel, és 8 briggel. Későbbi tudósítások szerint, Naplus, Jeruzsalem, és Hebron, alávetették magokat Ibrahim Basának. A' közvélemény elfogadja ugyan a' hirt igaznak, de még is azt hiszi, hogy az Egyiptombeliek drágán fizették meg a' hódolást, 's Mehmed Ali igazgatás Systemáját Syriában lehetetlennek tartják.

A' pestis még mindég pusztít a' fő városban, kiváltképpen a' Törökök, Görögök, és Zsidók között.

ÜJABB TUDÓSÍTÁSOK.

Az ifjú Királyné és D. Pedro Oportóban az örömnök kitünő jeleivel fogadtattak. — Mind Lisbonában, mind az ország egyéb részeiben tökéletes tsendesség uralkodik. — D. Pedro proclamatiót bocsátott Oporto lakosaihoz, mellyben az ő fáradhatatlan törekedéseket mellyel az ország constitutióját minden veszedelmekkel megvívva tsakugyan legnagyobb sikerrel oltalmazták és megtartották, megismeri és köszöni.

B É T S.

A' közelebb mult vasárnap Aug. 24-kén inneplette itt a' Ns Magyar Nemzet Szent István Király napját, az innep méltóságához illő fényes szertartással, a' T. T. Kapuzinus szerzet' templomában. Az egyházi Beszédet nagy számú fényes magyar Gyülekezet előtt Fő Tiszt. Farkas Imre Ur, Székes Fejérvári Plebánus tartotta, épületes tiszta magyarsággal, Lukáts 19. r. 16 versét: „Uram! a' Te gírád tíz gírárt nyert“ vévén sz. letzkéül, melly szavak alkalmaztatása közben tudósan fejtegette az ékes beszédű Szónok Szent István első apostoli Magyar Királynak a' Magyar Nemzet boldogítása által szerzett elfelejthetetlen érdemeit. — Az egyházi beszéd után következett Nagy Misét Fő Tiszt. W a g-

ner Mihály Ur, Belgrádi felszentelt Püspök tábori Vicarius és Udvari Plebánus tartotta fényes szertartással.

M A G Y A R O R S Z Á G.

Magyar Tudós Társasági jelentés.

A' Társaságnak a' múlt 1833-beli November 10-kén tartott II-dik közüléséből közzé tett ezen kérdésére: „Miképen lehetne a' magyar játékszínt Buda-Pesten állandóan megalapítani?“ e' f. 1834. Junius 8 dikáig mint határnapig érkezett 19 felelet közül, a' 30 darab arany következő jelmondatúnak ítéltetett: „Hazai javaslatinkban, lehetőségek közül a' legalkalmasabbat akarni, a' józan hazafiság.“ Ezen első mellett nyomtatásra érdemesnek pedig ívenként 3 arany tisztelet díjjal külön e' kettő:

1.) „Nunc, dea, nunc succurre mihi, nam posse mederi.

Picta docet templis, multa tabella tuis.“

2. „Több szem többet lát.“

Ditsérettel megemlítenőnek találtott továbbá e' három jelmondatu:

1. „Meddig készültök, magyarok, mindenkor akarni, Nem tselekedni mikor szüntök?“

2. „Festina lente.“

3. „Conamur tenues grandia. —

Mint a' mellyek szörgalommal készültek, 's részenként helyes javaslatokat foglalnak magokban.

A' jutalmat 's tiszteletdíjt nyert kéziratokhoz tartozott levelek petsétei a' héti ülés színe előtt felbontatván, a' „Hazai javaslatinkban“ tzímű levél belseje Fáy András táblabíró 's tiszteleti tag nevét mutatta; a' „Nunc, dea, nunc succurre etc“ jelmondatú, Kállay

Ferentz ts. kir. nyugalmazott auditor kapitány's rendes tagét; a' „Több szem többet lát“ pedig Jakab István m. kir. helytartói concipista, táblabíró és levelező tagét. A' többi petsetes levél bontatlanul égettetett el.

Az említett három felelő munkája együtt nem sokára meg fog jelenni nyomtatásban, a' többiek ne sajnálják kézírásaikat a' társaság levéltárából magokhoz vétetni.

Jelentetik az is, hogy minekutánna Fáy András a' jutalom neki ítélését hivatalosan megtudta, a' nyert 30 aranynak addig, míg magyar játékszínnek Pesten talpfalai le lesznek rakva, a' társaság pénztárában hagyását nyilatkoztatta ki, honnan az nevében az érdeklét építés megkezdődte után arra gyűlő pénzalap nevelésére az illető gondviselő törvényhatóságnak adassék. Költ Augustus 11-dikén 1834, a' Julius 29-dikén tartott héti ülés jegyzőkönyve szerint.

A' Titoknok által.

Nagy-Váradról. Öröm érzések között olvassa az ember a' nagy lelki hazafiak buzgó áldozatjait, melyekkel az édes hon és az emberiség oltárai illatoznak; 's ugyanazon hazafiak buzgósága a' nagyra termelt, 's nemes szívű polgároknak mint valamely serény kalauz buzdító példával a' hasonló ditső tettekre útat nyit. Méltó, — hogy az ilyen emberszeretők, 's jóltévők nevei a' hon minden résziben tündököljenek, 's áldassanak! Illy érdemekkel fénylő férfiú a' Nagy-Várad Püspök, királyi Tanácsos, iskoláink nagytekintetű és nagyérdemű királyi fő kormányzója, Lajcsák Ferentz Ő Nagysága, a' ki sok nemes tzelokra halmozott áldozatokat szentel, szünet nélkül gyakorol.

Ő Nagyságát már Kanonok korában is áldotta az itteni közönség, és a' Rozsnyói megyés Püspökségre indultában könnyes sóhajtasokkal kísérte a' hol szinte tetézett áldozatokkal a' szegénységgel küszködők attyának lenni magát bebizonyította. Midőn a' Nagy-Várad nemzeti iskolák felügyelője Ttes Janka Jó'sef Ur a' nevelés körül hosszas és hív fáradozásáért kegyelmes Fejedelmünk által nagyobb arany érdempénzel megjutalmaztatnék; a' Méltóságos Püspök egy jó summa pénzt olly tzeállal adott által, hogy azon summa a' nemzeti iskolák tanítói között osztásék fel, és így az öröm közös lévén, ez érdemes tanítók az ártatlan nevédek körül teendő további buzgó fáradozásra — serkentessenek, sőt annak bizonyosabb megszerzése végett a' tanítók évi fizetésének kipótolására 11,000 pengő forintból álló tökepénzt tett le. — Száz, meg száz árváknak segedelmet nyújt, számos ugyan árvafiúkat, leányokat különös atyai gondal táplál, ruház és az a' végett felállított intézetekben, hogy azokban hasznos polgárok, 's polgáraszszonyok váljanak, neveltet. Nem különben számos tanuló, de szükölködő ifiakat gyámolít, előttök megnyitja az útat a' boldogulásra; másoknak állandó évpénzt osztogatván, a' szülék terheit könnyíti. — Tüz támadás, vagy más szerentsétlenség által károsított, 's inségben sorvadó szegénységnek készséggel nyújtja segítő kezeit. — Nem említjük sem a' helyeket, sem a' személyeket, elég, hogy sok ilyenek ma is áldást mondnak, és óhajtanak drága életére. Templomokra, iskolákra summákat szentel. A' Szilágyságban a' Somlyai gymnasium 's ezzel számos helységekben a' gyenge Múzsák lakhelyei, valamint a' N. Várad alsóbb 's felsőbb nevelő intéze-

tek, és az azokban fizetések hiányát, és szükségüket buzgó készséggel pótoló, jóltevő kezekkel ápolító attyok eránt lévő háladatos oklatók is, de legközelebb egy dülöfélben lévő nemzeti iskola, mellynek örökösítésére 15,000 frtot szentelt, bizonyítják ritka bőkezűségét. A' szomorú emlékezetű epe-korság rettegető veszedelmében, a' meglepő félelem enyészésére, 's az ellen a' közbátorság óltalmára 12 000 ftot ajánlott, 's adott; különös gondal, 's adakozással védte embertársait, orvosokat és orvosságokat rendelt, kinek-kinek szükségeihez képest segédelmet is nyújtott; — és szorgos dolgai között a' szegények körül naponként atyai gondal jár, 's könnyeiket szívesen törülgeti, az ő jóltevő lelke az inségben tsüggedező felebarátit éleszti, és vidítja, a' szomorúsággal elborított szegény házakat örömmel 's hálával tölti be.

E R D É L Y.

K o l o z s v á r t. Nemes Marosszéki fiai Hadadi Báró Wesselényi Miklós Urnak a' testvér két Magyar-haza előtt esmeretes hazafiúságát, a' késő maradék emlékezetébe az által kívánták örökíteni, mi szerént egy köz-költségen vásárlandó Marosszéki Székely belső telek ajándékozása útján, a' tisztelt Báró urat egy virágzó népességű nemes székely szék kebelébe honnyosítani hazafi kedves kötelességeknek esmerték. Minekutánna a' nemes marosszéki Székelység nagy részének, többnyire tsupán hat váltó krajtzárokra terjedő, 's több lelkes polgároknak önkéntes részvételek által begyűlt pénzével Makfalván egy belső telek meg-

vásároltatott, az arról készült hiteles adomány levél Augustus 7-dikén itten Kolozsvárt számos Marosszéki minden rangú birtokosok jelenlétében nagy Ercsei Gróf T o l d a l a g i 'Sigmond Ur vezérlése alatt Báró Wesselényi Miklós Urnak innepélyesen által is adott. — A' tisztelt Gróf Ur hazafiúi érzékeny indulattal tolmátsolta a' nemes Marosszéki lakó székely nemzetnek a' tisztelt Báró Ur hazafiúi érdemei aránt hódolással viseltető indulatját. Báró Wesselényi Miklós Ur a' tisztelt Gróf Ur kezéből az érdeklött adománylevelet lelkes beszéddel fogadta, mellyben kijelenté, milly lelke mélyéből betsüli ezen adományt, 's mennyire igyekezik azt a' nemzet boldogságára teendő szolgálattal megérdemelni. Ez úttal azt is kinyilatkoztatá a' tisztelt Báró Ur, hogy az ajándékozott birtokban egy nemzeti nevelő polgári (real) iskolát fog építtetni, ajánlván egyszersmind abban két r. katolikus és két unitárius gyermekek neveltetésére örök alapítványt is, serkentő ébresztő példájául annak, hogy a' Nemzetiség szent tzeljára a' külön felekezetekre nem tekintő polgári és vallásos türelemesség legyen a' közvélemény óhajtása által is megszentelődött eszköz.

A' Pénz folyamat Augustus' 25-dikén;
közép ár:
A' Státus' 5p. Centes Obligátzióji 98 25/32
Az 1820-béli sorsosok: — —
Az 1821-béli hasonlók: 136 7/8
Bétsvárosa 2 1/2p. Centes Bankó Obligátzióji: 57 for. keltek, mind Conv.
Bank-Aktziák keltek 1259 for. ton.
Conv. Pénzben.